

204.01 การนับอายุความหนี้เงินกู้

1. หลักการและเหตุผล

เพื่อให้พนักงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงอายุความหนี้เงินกู้ตามหนังสือกู้เงินของธนาคารให้ถูกต้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และใช้ในการตรวจสอบควบคุมมิให้เกิดหนี้เงินกู้ขาดอายุความอันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อธนาคาร

2. รายละเอียดการปฏิบัติงานอายุความหนี้เงินกู้

2.1 ความหมายของอายุความ

“อายุความฟ้องเรียกหนี้เงินกู้” หมายความว่า เป็นกำหนดระยะเวลาในการฟ้องร้องดำเนินคดี หรือใช้สิทธิเรียกร้อง ถ้าหากไม่ได้ใช้บังคับภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด สิทธิเรียกร้องนั้นเป็นอันขาดอายุความ กล่าวคือ ถ้าเจ้าหนี้ฟ้องร้องเมื่อหนี้ขาดอายุความแล้ว และลูกหนี้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ศาลยอมพิพากษายกฟ้อง

2.2 อายุความฟ้องเรียกคืนเงินกู้ (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30 และมาตรา 193/33)

2.2.1 หนังสือกู้เงินซึ่งกำหนดให้ชำระคืนต้นเงินเสร็จคราวเดียวทั้งหมด เช่น หนังสือกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ต้นเงินมีกำหนดอายุความ 10 ปี เป็นต้น

2.2.2 หนังสือกู้เงินซึ่งกำหนดให้แบ่งชำระต้นเงินคืนเป็นงวด ๆ เช่น หนังสือกู้เงินเพื่อเป็นค่าลงทุน ต้นเงินแต่ละงวดมีกำหนดอายุความ 5 ปี เป็นต้น

2.3 อายุความฟ้องเรียกดอกเบี้ยค้างชำระ มีกำหนดอายุความ 5 ปี ไม่ว่าจะเป็นเงินกู้ประเภทใดก็ตาม (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/33) กรณีแบ่งชำระต้นเงินคืนเป็นงวด ๆ ตามข้อ 2.2.2 ดอกเบี้ยหมายถึง ดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นในแต่ละปี โดยคำนวณจากต้นเงินคงเป็นหนี้

2.4 การนับอายุความ

อายุความให้เริ่มนับแต่ขณะที่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้เป็นต้นไป (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/12)

2.4.1 ต้นเงิน

การนับอายุความของต้นเงินกู้ตามหนังสือกู้เงิน เริ่มนับในวันถัดจากวันที่ครบกำหนดชำระคืนเสร็จตามสัญญาเงิน หรือนับถัดจากวันที่ธนาคารกำหนดให้ลูกหนี้ชำระคืนเสร็จตามหนังสือเรียกคืนเงินกู้นั้นเป็นต้นไป ตามมูลหนี้เดิม ดังนี้

2.4.1.1 หนังสือกู้เงินที่กำหนดชำระคืนต้นเงินเสร็จคราวเดียวทั้งหมด อายุความของต้นเงินเริ่มนับในวันถัดจากวันที่ครบกำหนดชำระคืนเสร็จไปอีก 10 ปี

2.4.1.2 หนังสือกู้เงินกำหนดให้แบ่งชำระต้นเงินคืนเป็นงวด ๆ อายุความของต้นเงินแต่ละงวด เริ่มนับในวันถัดจากวันที่ครบกำหนดชำระคืนของต้นเงินแต่ละงวดนั้น ไปอีก 5 ปี

2.4.2 ดอกเบี้ย

การนับอายุความดอกเบี้ยตามข้อ 2.4.1.1 และข้อ 2.4.1.2 เริ่มนับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดชำระคืน หรือวันที่อายุความเริ่มนับเป็นต้นไปอีก 5 ปี โดยไม่คำนึงถึงจำนวนดอกเบี้ยที่เกิดขึ้น เช่น ตั้งแต่รับเงินกู้ไปไม่มีการชำระหนี้เลยก่อนดอกเบี้ยจะขาดอายุความเพียง 1 วัน ลูกค้านำเงินมาชำระดอกเบี้ยเพียง 500 บาท จากดอกเบี้ย 200,000 บาท การชำระหนี้ดังกล่าวเป็นเหตุทำให้อายุความสะดุดหยุดลงและเริ่มนับอายุความทั้งต้นเงินและดอกเบี้ยใหม่ทั้งหมด

ดอกเบี้ย หมายถึง ดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นทั้งหมดในแต่ละปี โดยคำนวณจากต้นเงินคงเป็นหนี้ทั้งจำนวน และธนาคารจะเรียกดอกเบี้ยย้อนหลังเกิน 5 ปีไม่ได้

ตัวอย่างที่ 1 ลูกค้านำหนังสือกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย 50,000 บาท ลูกได้รับเงินกู้ไปเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2545 กำหนดชำระคืนเสร็จภายในวันที่ 31 มีนาคม 2546 ตั้งแต่ลูกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่เคยชำระต้นเงินและดอกเบี้ยเลย ดอกเบี้ยค้างชำระมีกำหนด 5 ปี เริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2546 ครบกำหนดในวันที่ 31 มีนาคม 2551 ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2551 เป็นต้นไป ไม่สามารถเรียกดอกเบี้ยส่วนที่เกิน 5 ปีนั้นได้ และต้นเงินกู้มีกำหนดอายุความ 10 ปี เริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2546 เป็นต้นไป ครบกำหนดในวันที่ 31 มีนาคม 2556 ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2556 เป็นต้นไป ต้นเงินขาดอายุความ

ตัวอย่างที่ 2 ลูกค้านำหนังสือกู้เงินเพื่อเป็นค่าลงทุน วันที่ 20 เมษายน 2545 จำนวน 160,000 บาท กำหนดชำระคืนเสร็จเป็นงวด ๆ ดังนี้

งวดที่ 1 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2546 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
งวดที่ 2 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2547 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
งวดที่ 3 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2548 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
งวดที่ 4 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2549 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
งวดที่ 5 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2550 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
งวดที่ 6 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2551 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
งวดที่ 7 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2552 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
งวดที่ 8 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2553 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย

ตั้งแต่รับเงินกู้ไป ไม่เคยชำระต้นเงินและดอกเบี้ยเลยและดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นแต่ละปีคือ ปีแรก 20,800 บาท ปีที่ 2 23,000 บาท ปีที่ 3 23,600 บาท ปีที่ 4 24,200 บาท ปีที่ 5 24,800 บาท และปีที่ 6 25,400 บาท หนี้เงินกู้รายนี้ต้นเงินแต่ละงวดและดอกเบี้ยแต่ละปีมีอายุความ 5 ปี เท่ากัน

การนับอายุความต้นเงินแต่ละงวดและดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นแต่ละปี มีกำหนด 5 ปีโดยนับในวันถัดจากวันที่ครบกำหนดชำระคืนของงวดนั้น เช่น งวดที่ 1 อายุความต้นเงินและดอกเบี้ยเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2546 เป็นต้นไป ครบกำหนดในวันที่ 31 มีนาคม 2551 งวดที่ 2 เริ่มนับวันที่ 1 เมษายน 2547 อายุครบกำหนดวันที่ 31

มีนาคม 2552 เป็นต้นไป ณ วันที่ 1 เมษายน 2551 ดัชนีเงิน 20,000 บาท และดอกเบี้ย 20,800 บาท ขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/26 บัญญัติว่า “เมื่อสิทธิเรียกร้องในส่วนที่เป็นประธาน ขาดอายุความ ให้สิทธิเรียกร้องส่วนที่เป็นอุปกรณ์นั้นขาดอายุความด้วย แม้ว่าอายุความของสิทธิเรียกร้องส่วนที่เป็นอุปกรณ์นั้นจะยังไม่ครบกำหนดก็ตาม”

2.5 อายุความสะดุดหยุดลง

โดยปกติอายุความนั้นเมื่อเริ่มนับแล้วก็จะนับต่อไปเรื่อย ๆ โดยไม่หยุดจนครบกำหนดระยะเวลา ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เมื่อพ้นกำหนดแล้วสิทธิเรียกร้องย่อมเป็นอันขาดอายุความ แต่ก่อนที่สิทธิเรียกร้องจะขาดอายุความ ถ้ามีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนด อันมีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลงอายุความก็จะหยุดนับ ระยะเวลาที่ได้ล่วงไปก่อนนั้นย่อมไม่นับเข้าในอายุความ และเมื่อเหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงสิ้นสุดลงเวลาใด ให้เริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่นั้น โดยเริ่มนับใหม่ในวันรุ่งขึ้นตามกำหนดอายุความเดิม (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/15)

2.5.1 เหตุที่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/14) มีดังนี้

2.5.1.1 โดยการกระทำของลูกค้า

- (1) ทำหนังสือรับสภาพหนี้ หนังสือรับสภาพความรับผิดชอบให้แก่ธนาคาร
- (2) ชำระหนี้บางส่วน ไม่ว่าจะเป็นส่วนเงินหรือดอกเบี้ย
- (3) ให้ประกัน เช่น จัดให้มีผู้ค้ำประกันใหม่ เพิ่มเติมหรือนำทรัพย์สินมาจำนำหรือจำนอง เป็นต้น
- (4) กระทำใด ๆ อันปราศจากข้อสงสัยแสดงให้เห็นเป็นปริยายว่ายอมรับสภาพหนี้ตามสิทธิเรียกร้อง

2.5.1.2 โดยการกระทำของธนาคาร คือ ธนาคารฟ้องร้องดำเนินคดี

ตามตัวอย่างที่ 2 ณ วันที่ 20 เมษายน 2550 ลูกค้าจัดทำหนังสือรับสภาพหนี้ (18-015) (สช. 302.02.11) ให้กับธนาคาร โดยในหนังสือสัญญารับสภาพหนี้ระบุกำหนดชำระหนี้ดังนี้

งวดที่ 1 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2551 ดัชนีเงิน 120,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย

งวดที่ 2 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2552 ดัชนีเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย

งวดที่ 3 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2553 ดัชนีเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย

จะเห็นได้ว่า อายุความหนี้เงินกู้งวดที่ 1-5 สะดุดหยุดลง ณ วันที่ 20 เมษายน 2550 ส่วนเงินกู้งวดที่ 6-8 นั้น อายุความไม่สะดุดหยุดลงแต่อย่างใดเพราะยังไม่ครบกำหนดและอายุความงวดที่ 1 (งวดที่ 1-6 เดิม) ดัชนีเงินจำนวน 120,000 บาท และดอกเบี้ยเริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2551 เป็นต้นไป งวดที่ 2 และ 3 เริ่มนับอายุความตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2552 และวันที่ 1 เมษายน 2553 เป็นต้นไป ตามลำดับ อายุความทั้ง 3 งวด มีกำหนดอายุความ 5 ปี ตามกำหนดในหนังสือรับสภาพหนี้ ซึ่งกำหนดให้แบ่งชำระคืนเป็นงวด ๆ

2.5.2 อายุความสะดุดหยุดลงเป็นโทษแก่ลูกหนี้นั้น ย่อมเป็นโทษแก่ผู้ค้าประกันด้วย (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 692) ดังนั้น ผู้ค้าประกันยังคงผูกพันตามหนังสือกู้เงินนั้นอยู่ ทั้งนี้ ในการดำเนินคดีจะต้องอ้างหนังสือกู้เงินและหนังสือค้ำประกันฉบับเดิมมาประกอบด้วย ยกเว้น กรณีหนังสือกู้เงินระยะสั้นเพื่อผลิตผลหลักหรือหนังสือกู้เงินเครดิตเงินสดแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกันของธนาคาร การที่ลูกหนี้ร่วมคนหนึ่งทำให้อายุความสะดุดหยุดลงด้วยวิธีการใดก็ตาม ย่อมเป็นโทษแต่เฉพาะลูกหนี้คนนั้น แต่ไม่มีผลผูกพันลูกหนี้ร่วมคนอื่น ๆ แต่อย่างใด (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 295)

ตัวอย่างที่ 3 ลูกค้าทำหนังสือกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย วันที่ 20 เมษายน 2545 จำนวนเงิน 50,000 บาท กำหนดชำระคืนเสร็จภายในวันที่ 31 มีนาคม 2546 เมื่อถึงกำหนดชำระลูกค้าไม่ชำระหนี้เลย อายุความทั้งต้นเงินและดอกเบี้ยจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2546 เป็นต้นไป อายุความของดอกเบี้ยมีกำหนด 5 ปี ครบกำหนดวันที่ 31 มีนาคม 2551 ส่วนอายุความต้นเงินมีกำหนด 10 ปี จะครบกำหนดในวันที่ 31 มีนาคม 2556 ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2556 เป็นต้นไป ต้นเงินขาดอายุความ แต่ปรากฏว่าเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2551 ลูกค้าได้ชำระหนี้ 500 บาท ฉะนั้นอายุความสะดุดหยุดลงในวันที่ 5 มกราคม 2551 และเริ่มนับอายุความใหม่ตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม 2551 เป็นต้นไป ต้นเงินทั้งหมดมีกำหนด 10 ปี และดอกเบี้ยทั้งหมดมีกำหนด 5 ปี (ฎีกาที่ 46/2538)

ตัวอย่างที่ 4 ลูกค้ากู้เงินเพื่อเป็นค่าลงทุน วันที่ 20 เมษายน 2545 จำนวนเงิน 100,000 บาท โดยกำหนดชำระเป็นงวด ๆ ดังนี้

- งวดที่ 1 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2546 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
- งวดที่ 2 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2547 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
- งวดที่ 3 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2548 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
- งวดที่ 4 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2549 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
- งวดที่ 5 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2550 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย

กรณีที่ 1 ถ้าวันที่ 10 มิถุนายน 2546 ลูกค้าได้ชำระดอกเบี้ยทั้งหมด และชำระต้นเงินได้ 5,000 บาท การชำระหนี้ดังกล่าวเป็นการรับสภาพหนี้ เฉพาะต้นเงินงวดที่ 1 ทำให้อายุความของต้นเงินที่เหลือ 15,000 บาท สะดุดหยุดลงในวันที่ 10 มิถุนายน 2546 และเริ่มนับใหม่ทั้งต้นเงินและดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน 2546 เป็นต้นไป มีกำหนด 5 ปี ซึ่งจะครบกำหนดวันที่ 10 มิถุนายน 2551 ตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน 2551 เป็นต้นไป ต้นเงินงวดที่ 1 จำนวนที่เหลือ 15,000 บาท ขาดอายุความ ซึ่งการชำระหนี้ดังกล่าว ไม่เป็นการรับสภาพหนี้ต้นเงินงวดที่ 2-5 เพราะเป็นการชำระก่อนต้นเงินงวดที่ 2-5 ถึงกำหนดชำระการนับอายุความของต้นเงินงวดที่ 2-5 จึงไม่เปลี่ยนแปลง

กรณีที่ 2 ถ้าวันที่ 20 มีนาคม 2546 ลูกค้าได้ชำระดอกเบี้ยทั้งหมด และชำระต้นเงินได้ 5,000 บาท การชำระหนี้ดังกล่าวไม่เป็นการรับสภาพหนี้ต้นเงินทั้ง 5 งวด เพราะเป็นการชำระหนี้ก่อนกำหนดการนับอายุความของต้นเงินและดอกเบี้ยค้างชำระแต่ละงวดจึงไม่เปลี่ยนแปลง

กรณีที่ 3 ถ้าวันที่ 10 มิถุนายน 2550 ลูกค้าได้ชำระดอกเบี้ย 5,000 บาท การชำระหนี้ดังกล่าว แม้จะเป็นการชำระดอกเบี้ยเพียงบางส่วนก็ถือว่าเป็นการรับสภาพหนี้เงินกู้ที่ค้างชำระทั้งหมด ทำให้อายุความของต้นเงินและดอกเบี้ยสะดุดหยุดลงในวันที่ 10 มิถุนายน 2550 และเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน 2550 เป็นต้นไปมีกำหนด 5 ปี ทั้งต้นเงินและดอกเบี้ย ครบกำหนดวันที่ 10 มิถุนายน 2555

กรณีที่ 4 ถ้าวันที่ 10 มิถุนายน 2551 ลูกค้าได้ชำระดอกเบี้ยทั้งหมดและชำระต้นเงินได้ 5,000 บาท การชำระหนี้ดังกล่าวไม่เป็นการรับสภาพหนี้ต้นเงินงวดที่ 1 ที่ยังค้างชำระอยู่อีก 15,000 บาท เพราะเป็นการชำระหนี้ภายหลังจากที่ต้นเงินงวดที่ 1 ขาดอายุความแล้ว แต่เป็นการรับสภาพหนี้ต้นเงินงวดที่ 2-5 จำนวน 80,000 บาท อายุความของต้นเงินและดอกเบี้ยงวดที่ 2 – 5 จะเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน 2551 เป็นต้นไป มีกำหนด 5 ปี ซึ่งครบกำหนดครั้งแรกวันที่ 10 มิถุนายน 2556

กรณีที่ 5 ถ้าวันที่ 10 มิถุนายน 2555 ลูกค้าได้ชำระดอกเบี้ยทั้งหมดและชำระต้นเงินได้ 5,000 บาท การชำระหนี้ดังกล่าวไม่เป็นการรับสภาพหนี้ต้นเงินทั้ง 5 งวด เพราะเป็นการชำระภายหลังจากที่ต้นเงินทั้ง 5 งวดขาดอายุความแล้ว แต่เงินที่ลูกค้าได้ชำระไปแล้วนั้นจะเรียกคืนไม่ได้ แม้ว่าผู้ชำระหนี้จะอ้างว่าไม่รู้วาลิทธิเรียกร้องขาดอายุความแล้วก็ตาม (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/28)

2.5.3 การจัดทำหนังสือสัญญารับสภาพหนี้ กรณีหนี้ยังไม่ขาดอายุความ (การรับสภาพหนี้) กรณีหนังสือกู้เงินกำหนดให้แบ่งชำระต้นเงินคืนเป็นงวด ๆ (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/16)

กรณีหนังสือกู้เงินกำหนดให้แบ่งชำระต้นเงินคืนเป็นงวด ๆ เช่น หนังสือกู้เงินเพื่อเป็นค้ำลงทุน เป็นต้น ธนาคารมีสิทธิเรียกให้ลูกค้าทำหนังสือสัญญารับสภาพหนี้ ให้ในเวลาใดเวลาหนึ่งก่อนอายุความครบบริบูรณ์เพื่อเป็นหลักฐานว่าอายุความสะดุดหยุดลงได้ แต่การกระทำดังกล่าวนี้อยู่ภายในเงื่อนไขแห่งการรับสภาพหนี้ดังกล่าวข้างต้น เช่น

ตามตัวอย่างที่ 4 เมื่อครบกำหนดชำระหนี้เงินกู้ในงวดที่ 4 วันที่ 31 มีนาคม 2549 ลูกค้ามิได้ชำระหนี้ให้แก่ธนาคารเลย ธนาคารได้ให้ลูกค้าจัดทำหนังสือสัญญารับสภาพหนี้ให้ไว้แก่ธนาคาร เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2549 หนังสือที่ทำนี้ถือเป็นการรับสภาพหนี้ทั้งต้นเงินและดอกเบี้ยของหนี้ทั้ง 4 งวด (งวดที่ 1 – 4) ทำให้อายุความของหนี้งวดที่ 1 – 4 สะดุดหยุดลง และเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน 2549 เป็นต้นไป (กรณีที่ไม่ได้ระบุกำหนดชำระคืน) หรือเริ่มนับจากวันถัดจากวันสิ้นสุดกำหนดการชำระคืนตามหนังสือสัญญารับสภาพหนี้ขึ้นไปอีก 5 ปี เช่น

กรณีที่ธนาคารทำหนังสือกู้เงินโดยยกเว้นให้ลูกค้าไม่ต้องชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นระยะเวลาหนึ่ง เช่น ในระยะ 5 ปีแรกของหนังสือกู้เงิน เป็นต้น อายุความทั้งต้นเงินและดอกเบี้ยยังไม่เริ่มนับ ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องจัดทำหนังสือสัญญารับสภาพหนี้เงินกู้ในระยะเวลาดังกล่าวแต่อย่างใด

ตัวอย่างที่ 5 ลูกค้ากู้เงินเพื่อเป็นค่าลงทุน เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2545 จำนวนเงินกู้ 100,000 บาท กำหนดชำระคืนเสร็จ 10 ปี โดยมีการผ่อนผันให้ลูกค้ายังไม่ต้องชำระต้นเงินและดอกเบี้ยใน 5 ปีแรก ตามกำหนดดังนี้

งวดที่	กำหนดชำระภายในวันที่	ชำระต้นเงิน (บาท)	ชำระดอกเบี้ยถึงวันที่
1	31 มี.ค.51	10,000	31 มี.ค.51
2	31 มี.ค.52	20,000	31 มี.ค.52
3	31 มี.ค.53	20,000	31 มี.ค.53
4	31 มี.ค.54	20,000	31 มี.ค.54
5	31 มี.ค.55	30,000	31 มี.ค.55

ตามตัวอย่างที่ 5 อายุความหนี้เงินกู้ของต้นเงินงวดที่ 1 จำนวน 10,000 บาท และดอกเบี้ยที่คำนวณได้ทั้งหมดตั้งแต่เริ่มกู้วันที่ 2 เมษายน 2545 เป็นต้นมา เริ่มนับอายุความวันที่ 1 เมษายน 2551 เป็นต้นไป และตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2556 เป็นต้นไป ต้นเงินและดอกเบี้ยงวดที่ 1 ขาดอายุความ ทั้งนี้การจัดทำหนังสือรับสภาพหนี้ (ดอกเบี้ย) ก่อนวันที่ 1 เมษายน 2551 จึงไม่มีผลทำให้อายุความสะดุดหยุดลงแต่อย่างใดเพราะอายุความยังไม่เริ่มนับ

ตัวอย่างที่ 6 ลูกค้าทำหนังสือกู้เงินเพื่อเป็นค่าลงทุน วันที่ 20 เมษายน 2545 จำนวน 100,000 บาท กำหนดชำระคืนเสร็จเป็นงวด ๆ ดังนี้

งวดที่ 1 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2546 ไม่มีการชำระต้นเงินแต่มีการกำหนดชำระดอกเบี้ย
 งวดที่ 2 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2547 ไม่มีการชำระต้นเงินแต่มีการกำหนดชำระดอกเบี้ย
 งวดที่ 3 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2548 ไม่มีการชำระต้นเงินแต่มีการกำหนดชำระดอกเบี้ย
 งวดที่ 4 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2549 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
 งวดที่ 5 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2550 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
 งวดที่ 6 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2551 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
 งวดที่ 7 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2552 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
 งวดที่ 8 ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2553 ต้นเงิน 20,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย
 ตั้งแต่รับเงินกู้ไป ไม่เคยชำระต้นเงินและดอกเบี้ยเลย หนี้เงินกู้นี้ต้นเงินและดอกเบี้ยแต่ละปีมีอายุความไม่เท่ากัน ดังนี้

ดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นแต่ละปีมีกำหนดอายุความ 5 ปี โดยนับในวันถัดจากวันที่ครบกำหนดชำระคืนของงวดนั้น เช่น งวดที่ 1 อายุความดอกเบี้ยปีแรกทั้งจำนวนเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2546 เป็นต้นไป ครบกำหนดในวันที่ 31 มีนาคม 2551 งวดที่ 2 เริ่มนับวันที่ 1 เมษายน 2547 ครบกำหนดวันที่ 31 มีนาคม 2552

ส่วนต้นเงินแต่ละงวด มีกำหนดอายุความ 5 ปี โดยนับในวันถัดจากวันที่ครบกำหนดชำระคืนของงวดนั้น เช่น งวดที่ 1 อายุความต้นเงินเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2549 เป็นต้นไป ครบกำหนดในวันที่ 31 มีนาคม 2554 งวดที่ 2 เริ่มนับวันที่ 1 เมษายน 2550 ครบกำหนดวันที่ 31 มีนาคม 2555

2.6 การดำเนินการเมื่อหนี้เงินกู้ขาดอายุความแล้ว (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/35, 193/28)

ธนาคารจะต้องดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งหลังจากหนี้เงินกู้ขาดอายุความแล้ว เพื่อให้ลูกค้ายกเรื่องอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ธนาคารได้ โดยกระทำได้ดังนี้

2.6.1 ดำเนินการให้ลูกค้าทำการรับสภาพความรับผิดชอบ โดยมีหลักฐานเป็นหนังสือ คือ ต้องให้ลูกค้าทำหนังสือรับสภาพความรับผิดชอบแบบของธนาคาร การรับสภาพความรับผิดชอบโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือนี้ เพียงแต่ลูกค้าทำหนังสือให้ไว้แก่ธนาคารเพียงฝ่ายเดียวก็ถือว่าใช้ได้แล้ว แต่ต้องให้ผู้ค้าประกัน ลงลายมือชื่อรับผูกพันตามสัญญาค้ำประกันต่อไปด้วยจึงจะมีผลถึงผู้ค้าประกัน มิฉะนั้น ผู้ค้าประกันสามารถบอกปิดไม่ยอมรับผิด โดยอ้างเหตุว่าหนี้ขาดอายุความแล้วได้

2.6.2 ดำเนินการให้ลูกค้าให้ประกันแก่ธนาคาร ด้วยการจัดให้มีผู้ค้าประกันใหม่ หรือเพิ่มเติมผู้ค้าประกัน หรือนำทรัพย์สินมาจำนำ หรือจำนองแก่ธนาคาร

การกระทำของลูกหนี้ดังกล่าวข้างต้น มีกำหนดอายุความ 2 ปี นับแต่วันที่ได้รับสภาพความรับผิดชอบหรือให้ประกัน

ตามตัวอย่างที่ 4 ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2552 ลูกค้าได้ทำหนังสือรับสภาพความรับผิดชอบให้แก่ธนาคาร ซึ่งอายุความหนี้เงินกู้งวดที่ 1 และ 2 ขาดอายุความแล้ว แต่งวดที่ 3-5 ยังไม่ขาดอายุความ กรณีนี้ธนาคารกำหนดให้จัดทำหนังสือรับสภาพความรับผิดชอบของจำนวนต้นเงินกู้ทั้งหมด จำนวน 100,000 บาท โดยมีอายุความ 2 ปี และต้องฟ้องร้องดำเนินคดีภายในกำหนด แต่หากลูกค้าชำระต้นเงินงวด 1-2 และพร้อมดอกเบี้ยค้างชำระได้ทั้งหมด กรณีนี้ธนาคารไม่จำเป็นต้องฟ้องร้องดำเนินคดีภายใน 2 ปี เพราะไม่มีหนี้ขาดอายุความเหลืออยู่แล้ว อายุความจะนับต่อไปตามปกติ

ตามตัวอย่างที่ 4 วันที่ 10 มิถุนายน 2555 ลูกค้าได้ทำหนังสือรับสภาพความรับผิดชอบให้แก่ธนาคาร ซึ่งกระทำหลังจากหนี้ขาดอายุความแล้ว ถือเป็นการรับสภาพความรับผิดชอบโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือ มีผลให้ลูกค้าต้องผูกพันชำระหนี้ให้แก่ธนาคารต่อไป มีกำหนดอายุความ 2 ปี นับแต่วันที่ได้ทำหนังสือดังกล่าว และธนาคารจะต้องใช้สิทธิฟ้องร้องภายในกำหนด 2 ปี

2.7 บุคคลอื่นหรือทายาทเข้าทำหนังสือสัญญารับใช้หนี้เงินกู้หรือสัญญาเปลี่ยนตัวลูกหนี้ตามแบบ

ของธนาคาร

กรณีลูกค้ากู้เงินโดยใช้บุคคลค้ำประกันและมีเหตุผิดปกติเกิดขึ้น ธนาคารตกลงให้บุคคลอื่น เช่น ผู้ค้ำประกัน หรือคู่สมรสของลูกค้า เข้าทำหนังสือสัญญารับใช้หนี้เงินกู้หรือสัญญาเปลี่ยนตัวลูกหนี้ตามแบบของธนาคาร การทำหนังสือสัญญาดังกล่าวนั้น เป็นการแปลงหนี้ใหม่ หนี้เงินกู้เดิมนั้นย่อมถูกระงับไปด้วยการนับอายุความให้เริ่มนับใหม่ ถ้าหนังสือสัญญารับใช้หนี้เงินกู้หรือสัญญาเปลี่ยนตัวลูกหนี้ กำหนดชำระต้นเงินคืนเสร็จคราวเดียวทั้งหมด อายุความต้นเงินมีกำหนด 10 ปี ถ้าหนังสือรับใช้หนี้เงินกู้หรือสัญญาเปลี่ยนตัวลูกหนี้ แบ่งชำระต้นเงินคืนเป็นงวด ๆ ต้นเงินแต่ละงวดและดอกเบี้ยมีอายุความ 5 ปี โดยเริ่มนับตั้งแต่วันถัดจากวันครบกำหนดเวลาชำระคืนเป็นต้นไป (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 349 และมาตรา 350) เช่น

1. กรณีดังกล่าวเป็นการแปลงหนี้ใหม่มีผลทำให้หนี้เดิมระงับสิ้นไป ซึ่งหมายถึงหนี้อันเป็น

ประธาน (ต้นเงิน) ตลอดจนบรรดาหนี้อันเป็นอุปกรณ์ (ดอกเบี้ย) และประกันทั้งหลาย ดังนั้น ให้สาขาดำเนินการด้วยความระมัดระวังโดยให้ดำเนินการตามบทที่ สช. 203.02 อย่างเคร่งครัด

2. กรณีลูกค้าตาย ต้องให้ทายาทเข้าทำหนังสือสัญญารับใช้หนี้เงินกู้หรือสัญญาเปลี่ยนตัวลูกหนี้ภายใน 1 ปีนับแต่ธนาคารทราบถึงการตาย

2.8 หนี้เงินกู้ซึ่งใช้หลักประกันจำนองหรือจำนำไว้กับธนาคาร (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/27 และมาตรา 745)

ธนาคารผู้รับจำนองมีสิทธิบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนอง แม้ว่าสิทธิเรียกร้องส่วนของต้นเงินกู้ (ส่วนที่เป็นประธาน) ขาดอายุความแล้วก็ตาม แต่จะใช้สิทธินั้นบังคับให้ชำระดอกเบี้ยที่ค้างชำระย้อนหลังเกินห้าปีขึ้นไปไม่ได้

หนี้เงินกู้ซึ่งใช้หลักประกันจำนองไว้กับธนาคาร ในส่วนของต้นเงินกู้นั้นแม้ขาดอายุความแล้วก็ตาม ธนาคารก็สามารถใช้สิทธิเรียกร้องได้ เช่น หนังสือกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายที่มีที่ดินจำนองเป็นประกัน กำหนดชำระคืนเสร็จในคราวเดียวทั้งหมด ต้นเงินกู้มีกำหนดอายุความ 10 ปี เมื่ออายุความตามหนังสือกู้เงินขาดอายุความแล้ว ธนาคารในฐานะผู้รับจำนองยังคงมีสิทธิฟ้องบังคับให้ชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองได้ แต่จะเรียกร้องในส่วนของดอกเบี้ยค้างชำระย้อนหลังได้เพียง 5 ปี เท่านั้น ทั้งนี้ เมื่อธนาคารฟ้องบังคับจำนองแล้วยังไม่คุ้มหนี้เงินกู้นั้น หากลูกหนี้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ ธนาคารก็ไม่สามารถจะไปเรียกร้องจากทรัพย์สินอื่นได้อีก ถึงแม้ว่าตามสัญญาจำนองจะได้ระบุไว้ว่า “เมื่อผู้รับจำนองบังคับจำนองเอาทรัพย์สินจำนองรายนี้ออกขายทอดตลาด ได้เงินสุทธิน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระและค่าอุปกรณ์ เงินยังขาดจำนวนอยู่เท่าใด ผู้จำนองและหรือลูกหนี้ของธนาคารผู้รับจำนองยอมรับใช้เงินที่ขาดจำนวนนั้นให้ผู้รับจำนองจนครบ” ก็ตาม

ดังนั้น หนี้เงินกู้ซึ่งใช้หลักประกันจำนองหรือจำนำไว้กับธนาคาร ยังคงมีความจำเป็นต้องทำหนังสือสัญญารับสภาพหนี้ของตนเอง รวมทั้งให้ผู้จำนองซึ่งมิใช่ลูกค้าผู้กู้ลงลายมือชื่อรับทราบในหนังสือด้วยตามที่กล่าวข้างต้น เพื่อป้องกันมิให้ธนาคารเสียสิทธิในการเรียกร้องในส่วนของดอกเบี้ยที่ค้างชำระเกิน 5 ปีขึ้นไป รวมทั้งสิทธิเรียกร้องจากทรัพย์สินอื่นด้วย เช่น

กรณีลูกค้าผู้กู้ใช้ที่ดินของบุคคลอื่นจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ หากเป็นหนี้ค้ำชำระเกิน 5 ปี แม้ลูกค้าผู้กู้จะชำระดอกเบี้ยได้บางส่วนทุก ๆ ปี แต่เมื่อคำนวณดอกเบี้ยค้ำชำระแล้วดอกเบี้ยค้ำชำนะนั้นมีจำนวนมากกว่า 5 ปี กรณีนี้ธนาคารสามารถเรียกร้องดอกเบี้ยจากทรัพย์สินจำนองได้เพียง 5 ปีย้อนหลังเท่านั้น ดังนั้น ต้องจัดทำหนังสือสัญญารับใช้หนี้เงินกู้ โดยให้ลูกค้าผู้กู้และผู้จำนองลงชื่อในหนังสือสัญญารับใช้หนี้เงินกู้ทั้ง 2 คน เนื่องจากการชำระดอกเบี้ยบางส่วนของลูกค้าหนี้ซึ่งทำให้อายุความสะดุดหยุดลงไม่เป็นโทษแก่ผู้จำนองเป็นประกัน (เป็นโทษเฉพาะลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน)

2.9 อายุความฟ้องคดีมรดก “ห้ามมิให้ฟ้องคดีมรดกเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่เมื่อเจ้ามรดกตาย หรือ นับแต่เมื่อ ทายาทโดยธรรมได้รู้ หรือควร ได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก

คดีฟ้องเรียกตามข้อกำหนดพินัยกรรม มิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เมื่อผู้รับพินัยกรรมได้รู้หรือควร ได้รู้ถึงสิทธิซึ่งตนมีอยู่ตามพินัยกรรม

ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 193/27 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ถ้าสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้อันมีต่อเจ้ามรดกมีกำหนดยาวกว่าหนึ่งปี มิให้เจ้าหนี้นั้นฟ้องร้องเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เมื่อเจ้าหนี้ได้รู้หรือควร ได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก

ถึงอย่างไรก็ดี สิทธิเรียกร้องตามที่ว่ามาในวรรคก่อน ๆ นั้น มิให้ฟ้องร้องเมื่อพ้นกำหนดสิบปีนับแต่เมื่อเจ้ามรดกตาย” (มาตรา 1754 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์)

อายุความฟ้องคดีมรดก เป็นอายุความห้ามฟ้องคดีมรดก หรือคดีที่เจ้าหนี้ขอบังคับตามสิทธิเรียกร้องอันมีต่อเจ้ามรดก

กรณีที่ธนาคารฟ้องให้ทายาทของผู้ตายรับผิดชอบในหนี้ของผู้ตายในฐานะที่เป็นทายาทของผู้ตาย จะต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่วันเจ้ามรดกตาย หากฟ้องเกินหนึ่งปีนับแต่วันเจ้ามรดกตาย ธนาคารจะต้องนำสืบให้ศาลเห็นว่าธนาคารเพิ่งรู้ว่าเจ้ามรดกตายก่อนฟ้องไม่เกินหนึ่งปี

อย่างไรจึงจะถือว่าธนาคารรู้ถึงความตายของเจ้ามรดก เห็นว่า วันที่ผู้จัดการสาขาได้รับทราบรายงานจากพนักงานพัฒนาธุรกิจว่า ลูกค้ายกแก่ความตาย ถือได้ว่าธนาคารได้รู้ถึงความตายของลูกค้าเจ้ามรดกแล้ว

ห้ามมิให้เจ้าหนี้ฟ้องร้องเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่เจ้าหนี้ได้รู้หรือควร ได้รู้ถึงการตายของลูกค้าหนี้ ในกรณีดังกล่าวธนาคาร(เจ้าหนี้ของผู้ตาย)จะต้องเรียกร้องให้ชำระหนี้จากทรัพย์สินมรดกของผู้ตาย ซึ่งเป็นลูกหนี้ในกำหนดหนึ่งปี นับแต่ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย ดังนั้น แม้หนังสือสัญญากู้ยืมเงินที่ลูกหนี้ทำไว้กับธนาคารยังไม่ถึงกำหนดชำระ แต่ลูกหนี้ได้ถึงแก่ความตายเสียก่อน ธนาคารมีสิทธิฟ้องคดีเพื่อบังคับตามสิทธิเรียกร้องได้ภายในหนึ่งปี นับแต่เมื่อธนาคารรู้ถึงความตายของลูกหนี้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1754 วรรคสาม เพราะสิทธิเรียกร้องของธนาคารเกิดขึ้นเมื่อลูกหนี้ถึงแก่ความตาย หากรอจนหนึ่งถึงกำหนดชำระอายุความหนึ่งปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1754 วรรคสาม ดังกล่าวข้างต้นอาจจะล่วงพ้นไปแล้ว ธนาคารจึงมีอำนาจฟ้องบังคับให้ชำระหนี้ได้แม้หนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระ

การที่ธนาคารขอให้ยึดทรัพย์สินในกองมรดกของลูกหนี้เป็นเรื่องขอให้บังคับคดีตามคำพิพากษามีใช้กรณีฟ้องร้องคดีมรดก ไม่นำอายุความหนึ่งปีตามมาตรา 1754 มาใช้บังคับ

มรดกอยู่ระหว่างจัดการแบ่งให้ทายาท ธนาคารฟ้องคดีแม้จะเกินหนึ่งปี นับแต่เจ้ามรดกตายก็ไม่วายอายุความ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1754

2.10 วิธีปฏิบัติ วิธีปฏิบัติสำหรับป้องกันแก้ไขหนี้เงินกู้ขาดอายุความกรณีต้องจัดทำหนังสือรับสภาพความรับผิด เพื่อให้อายุความหนี้เงินกู้สะดุดหยุดลง และหนังสือสัญญารับใช้หนี้เงินกู้ สาขาต้องเก็บไว้เพื่อเป็นเอกสารประกอบถึงความต่อเนื่องของอายุความโดยให้นำไปเก็บรวมกับหนังสือกู้เงินของลูกค้ายานั้น ทั้งนี้ ห้ามทำลายทิ้งโดยเด็ดขาดเพราะเป็นเอกสารที่ใช้ประกอบถึงความต่อเนื่องของอายุความหนี้เงินกู้

ตัวอย่างเช่น ลูกค้ากู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย กำหนดชำระคืนเสร็จ วันที่ 31 มีนาคม 2545

ณ วันที่ 3 มีนาคม 2550 ลูกค้าได้จัดทำหนังสือสัญญารับสภาพหนี้ให้แก่ธนาคาร โดยกำหนดชำระคืนเสร็จ วันที่ 31 มีนาคม 2551 อายุความเริ่มนับวันที่ 1 เมษายน 2551 เป็นต้นไป ต้นเงินมีกำหนดอายุความ 10 ปี ดอกเบี้ยมีกำหนดอายุความ 5 ปี และ ณ วันที่ 13 มีนาคม 2556 ธนาคารได้ให้ลูกค้าจัดทำหนังสือสัญญารับสภาพหนี้เป็นครั้งที่ 2 ซึ่งอายุความมีความต่อเนื่องกันและไม่ขาดอายุความ แต่ปรากฏว่าหนังสือสัญญารับสภาพหนี้ครั้งที่ 1 ได้สูญหายไป กรณีนี้จะถือว่าเป็นการทำหนังสือสัญญารับสภาพหนี้กรณีหนี้ขาดอายุความอายุความจึงมีกำหนดเพียง 2 ปี นับแต่วันทำหนังสือสัญญารับใช้หนี้เงินกู้ครั้งที่ 2 ธนาคารต้องฟ้องร้องภายใน 2 ปี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้เป็นอย่างดีโดยนำไปเก็บรวมกับหนังสือกู้เงินที่อ้างถึงนั้น

3. ส่วนงานที่รับผิดชอบ

สำนักกฎหมาย